

3. Іванченко Л. П. Формування мотивації у підлітків до систематичних занять фізичною культурою і спортом: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.07 «Теорія та методика фізичного виховання» / Л. П. Іванченко. - Луганськ, 2007. - 20 с.
4. Лапшина Г. Г., Череповська О. А. Теоретична підготовка студентів ЗВО з предмету «Фізичне виховання». Конспект лекцій / Г. Лапшина, О. Череповська, Л. Дербаба, Р. Дмитрів [та ін.] : навчальний посібник / за ред. Г. Г. Лапшиної // - Львів: Поліграфіст, 2018, - 336 с.
5. Леонтьев А. Н. Мотивы и эмоции. - М., 1972. - 39 с.
6. Лещенко Г. А. Формування позитивної мотивації школярів до систематичних занять фізичними вправами: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.09 «Теорія навчання» / Г. А. Лещенко. - Кривий Ріг, 2002. - 18 с.
7. Череповська О. А., Палагнюк Т. В. Аеробіка: методичні вказівки до проведення занять з танцювальної аеробіки зі студентками I - II курсів вищих навчальних закладів. - Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2006. - 56 с.
8. Elliot A., Dweck C. Handbook of Competence and Motivation. - Guilford Press: New York, 2005.
9. Shlosberg S., Neponent L. Fitness. - John Wiley and sons, 2010. - 432 p.

Reference

1. "Basic aerobics in wellness fitness" (2006), "ООО UIC "VIEK", 72 p.
2. Zvarishzuik O.M. (2002), "Education of responsibility for one's physical condition (in the example of the senior classes: guidelines for physical education teachers)", Lviv.
3. Ivanchenko L.P., (2007), "Formation of motivation in adolescents to systematic physical education and sports", Theory and methods of physical education, Lugansk, 20 p.
4. Lapshyna G.G., Cherepovska O.A., Derbaba L. and Dmytriv R. (2018), "Theoretical preparation of students of higher education institutions in the subject of physical education", Lviv, Polygraphist.
5. Leont'ev A.N. (1972), "Motives and emotions", Moscow, 39 p.
6. Leshchenko G.A., (2002) "Formation of positive motivation of schoolchildren to systematic exercise exercises", Theory of Learning, Krivoy Rog, 18 p.
7. Cherepovska O.A. and Palaguiuk T.V., (2006), "Aerobics: guidelines for conducting aerobic dance classes with female students I-II courses of higher education", Lviv, Vydavnytstvo NU LP.
8. Elliot A. and Dweck C., (2005), "Handbook of Competence and Motivation", Guilford Press.
9. Shlosberg S. and Neponent L., (2010), "Fitness", John Wiley and sons.

DOI 10.31392/NPU-nc.series 15.2020.5(125).33
УДК 378.018.46:796.071.43(477)

Ячнюк М.Ю.

**кандидат наук з фіз. вих. і спорту, доцент кафедри фізичної культури та основ здоров'я
Чернівецький Національний Університет імені Юрія Федьковича**

Ячнюк Ю.Б.

**старший викладач кафедри теорії та методики фізичного виховання і спорту,
Чернівецький Національний Університет імені Юрія Федьковича**

Ячнюк І.О.

**старший викладач кафедри теорії та методики фізичного виховання і спорту,
Чернівецький Національний Університет імені Юрія Федьковича**

Ібрагімов Е.Ю.

Керівник фізичного виховання коледжу БДМУ

ФОРМУВАННЯ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ ТРЕНЕРІВ

Модель розвитку суспільства потребує від сучасного фахівця широкого спектра знань, навичок і компетенцій для успішного виконання своїх професійних функцій, забезпечення всебічного і сталого розвитку освіти і науки України. Сучасному суспільству, яке розвивається досить стрімко, потрібні кваліфіковані працівники, які можуть конкурувати на ринку праці, компетентні, відповідальні та вільно володіють своєю професією, здатні до ефективної роботи за спеціальністю на рівні світових стандартів, готових до постійного професійного росту, соціальної і професійної мобільності.

Післядипломна освіта передбачає розвиток її за допомогою відкритих технологій освіти дорослих, відкритого контингенту і відкритих занять, прозорості системи, взаємоузгодженості всіх компонентів, а також наявності умов для вільного входження суб'єктів в освітній простір, здобуття якісної освіти без обмежень за гендерним, віковим, національним та територіальними відмінностями. Професійний саморозвиток – це процес формування особистості, орієнтованої на високі професійні досягнення. У системі післядипломної освіти створено умови для безперервного навчання впродовж усього життя, доступності в здобутті знань, відповідності запитам і потребам особистості та суспільства.

На курсах підвищення кваліфікації використовується сучасна теорія і практика спортивного тренування; вивчається застосування методик функціонального відновлення організму; аналізуються поза тренувальні та поза змагальні чинники в підготовці спортсменів, психологічна підготовка. Терміни проведення подальших курсів залежить від

формування групи.

Ключові слова: післядипломна освіта, безперервний професійний розвиток, курси підвищення кваліфікації, тренер.

Ячнюк М. Ю., Ячнюк І. О., Ячнюк Ю. Б., Ибрагимов Е.Ю. «Формирование непрерывного образования тренеров». Современному обществу, которое развивается очень быстро, необходимы квалифицированные работники, которые могут конкурировать на рабочем рынке, компетентные ответственные и свободно владеют своей профессией, способные к эффективной деятельности по специальности на уровне мировых стандартов, готовых к постоянному профессиональному росту, социальной и профессиональной мобильности.

Последипломное образование предусматривает развитие ее с помощью открытых технологий образования взрослых, открытого контингента и открытых занятий, прозрачности системы, взаимосвязи всех компонентов, а также наличие условий для свободного вхождения субъектов в образовательное пространство, получение качественного образования без ограничений за гендерными, возрастными, национальными и территориальными отличиями. Профессиональное саморазвитие – это процесс формирования личности, которая ориентируется на высокие профессиональные достижения. В системе последипломного образования созданы условия для непрерывного обучения на протяжении всей жизни, доступностью в получении знаний, в зависимости от запросов и необходимости личности и общества.

На курсах повышения квалификации используется современная теория и практика спортивной тренировки; изучается применение методик функционального восстановления организма; анализируются послетренировочные и после соревновательные факторы в подготовке спортсменов, психологическая подготовка. Сроки проведения поведения дальнейших курсов зависит от формирования группы.

Ключевые слова: последипломное образование, непрерывное профессиональное развитие, курсы повышения квалификации, тренер.

Yachnyuk M., Yachnyuk I., Yachnyuk Yu., Ibragimov E. Formation of continuous coaches' education. The society developments model requires a modern specialist of a wide range of knowledge, skills and competencies for successful fulfilment of their professional functions, ensuring comprehensive and sustainable development of education and science of Ukraine. A rapidly evolving modern society needs skilled workers who can compete in the labor market, are competent, responsible and free to own a profession, capable of working effectively with a specialty at world-wide standards, ready for continued professional growth, social and occupational mobility.

Postgraduate education involves the development of it through open technologies of adult's education, opens contingent and classes, transparency of the system, coherence of all components, as well as the conditions for free entry of subjects in the educational space, obtaining quality education without restrictions on gender, national, gender, and territorial differences. Professional self-development it is a process of forming a personality oriented to high professional achievements. In the system of postgraduate education creates the conditions for lifelong learning, accessibility in acquiring knowledge, meeting the needs and needs of the individual and society.

Advanced training uses the modern theory and practice of sports training; application of methods of functional recovery of an organism is studied; out-of-training and out-of-competition factors in training athletes, psychological training are analysed. The timing of further courses depends on the formation of the group.

Keywords: postgraduate education, continuous professional development, advanced training courses, trainer.

Постановка наукової проблеми: На даний момент розвитку суспільства потрібні компетентні фахівці. У зв'язку з тим, фахівець що закінчив навчальний заклад, отримує загальну освіту і буває не достатньо компетентним відносно конкретного виду професійної діяльності. Інформація отримана фахівцем, у зв'язку з високою динамікою розвитку системи швидко стає застарілою. Виникає необхідність оновлення інформації. З цього виникає концепція «безперервної освіти», згідно якої для фахівця освіта не закінчується з отриманням диплому, а продовжується протягом всього життя, змінюючи лише форми. Для забезпечення безперервної підготовки фахівця в галузі фізичної культури та спорту застосовуються різні організаційні форми: заняття на курсах підвищення кваліфікації, участь у роботі федерацій з видів спорту та участь у роботі семінарів з підготовки суддів з обраного виду спорту, самоосвіта.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Одним із підходів до визначення змісту післядипломної освіти постає компетентнісний підхід, в основу якого покладено практичну орієнтованість професійної підготовки (або перепідготовки), її прагматичний, предметно-професійний аспект.

На особливу увагу заслуговують шляхи цілеспрямованого формування професійно-педагогічних компетенцій тренерів-викладачів, висвітлені в наукових працях, авторами яких досліджено й описано: розвиток професійно-педагогічної компетентності тренерів-викладачів ДЮСШ у процесі підвищення кваліфікації Царенко К.В. [6], розвиток професійної компетентності майбутніх тренерів-викладачів у процесі фахової підготовки Т. Чопик [7], якість освітнього процесу курсів підвищення кваліфікації за різними моделями і формами навчання в умовах відкритої освіти Сидоренко В.В. [4].

Сучасному суспільству, що швидко розвивається, потрібні кваліфіковані працівники, конкурентоздатні на ринку праці, компетентні, відповідальні, що вільно володіють своєю професією, здатні до ефективної роботи за спеціальністю на рівні світових стандартів, готових до постійного професійного росту, соціальної і професійної мобільності. Щоб бути освіченою людиною, кваліфіковано виконувати ту чи іншу роботу вже сьогодні, а тим більше в майбутньому людині не достатньо закінчити ВНЗ. Вищі навчальні заклади сьогодні не забезпечують повною мірою підготовку фахівця, свого

випускника таким обсягом знань, якого вистачило б на усі випадки життя. Це свідчить про необхідність ефективного пошуку шляхів розв'язання проблеми, що дозволило б суттєво підняти рівень професійної підготовки фахівців з фізичної культури та спорту.

В зв'язку з вимогами сьогодення професійна підготовка та перепідготовка фахівців в галузі фізичної культури та спорту повинна носити випереджувальний характер та їх оперативного реагування на потреби суспільної і виробничої практики.

Професійний саморозвиток – це процес формування професіоналізму особистості та діяльності, що здійснюється у саморозвитку, професійних взаємодіях. Прогрес особистісного зростання означає зміну мотиваційної сфери особистості, в якій сильніше, ніж раніше, починають знаходити своє відображення загальнолюдські цінності. Професійний саморозвиток постає як процес активного створення особистістю, котра розвивається, життєвих відносин, умов і перспектив для її подальшого вдосконалення. Як зазначено у Національній доктрині розвитку освіти, людина повинна постійно оновлювати свої знання та вміння навчатись протягом усього життя [3].

Тому є необхідність у постійному пошуку найбільш досконалих шляхів організації безперервності в системі післядипломної освіти та підвищенні рівня ефективності навчального процесу, який сприятиме професійному розвитку висококваліфікованих працівників.

Згідно звітної документації у Чернівецькій області культивується 28 неолімпійських видів спорту, якими займаються 2382 особи. З ними працює 106 працівників фізичної культури і спорту (в т.ч. 21 штатний тренер-викладач).

Також в області культивується 22 олімпійські види спорту якими займається 12965 осіб (в т.ч. в ДЮСШ 11307, в ШВСМ – 85. З ними працюють 433 тренери-викладачі (в т.ч. 200 штатних тренерів).

У спортивних школах області культуються 19 олімпійських видів спорту (займається 11307 учнів, працює 371 тренер-викладач) та 8 неолімпійських видів спорту (займається 1383 учні, працює 41 тренер-викладач).

Серед них штатних тренерів 216 чоловік у тому числі заслужених тренерів 9 чоловік, 183 тренерів з вищою освітою за спеціальністю «Фізична культура і спорт». Тренерів вищої категорії 11 чоловіків, першої категорії – 27 тренерів, та 84 тренера мають другу категорію.

За 2019 рік курси пройшли 54 тренери-викладачі ДЮСШ, присвоєно 54 тренерських категорій (в т.ч. вища категорія – 5 осіб, перша категорія – 9 осіб, друга категорія – 40 осіб).

Тому на сучасному етапі розвитку фізичної культури і спорту виникає потреба у перепідготовці та підвищенні кваліфікації фахівців.

Відповідно до статті 49 Закону України «Про фізичну культуру і спорт», підпункту 28 пункту 4 та пункту 8 Положення про Міністерство молоді та спорту України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02 липня 2014 року № 220 (із змінами), з метою вдосконалення знань, вмінь тренерів (тренерів-викладачів) та інших фахівців у сфері фізичної культури і спорту, необхідних для ефективного здійснення професійної діяльності, затвердили «Положення про підвищення кваліфікації тренерів (тренерів-викладачів) та інших фахівців у сфері фізичної культури і спорту».

Це Положення визначає порядок підвищення кваліфікації державних, головних та старших тренерів штатних команд національних збірних команд України, тренерів (тренерів-викладачів) закладів фізичної культури і спорту, інших фахівців сфери фізичної культури і спорту, які працюють у закладах фізичної культури і спорту.

Підвищення кваліфікації тренерів та фахівців – це навчання з метою оновлення та вдосконалення їх освітнього рівня та професійної підготовки шляхом поглиблення і розширення спеціальних знань, вмінь, необхідних для ефективного виконання ними посадових (функціональних) обов'язків з урахуванням перспектив їх професійного зростання в межах спеціальності. Основними завданнями підвищення кваліфікації тренерів та фахівців є оволодіння, оновлення та поглиблення спеціальних фахових, викладацьких, психологічних, науково-методичних, управлінських, правових, соціально-гуманітарних знань, вивчення вітчизняного та зарубіжного досвіду у сфері фізичної культури і спорту, що сприятиме якісному виконанню ними своїх посадових обов'язків тощо.

Тому згідно положення про підвищення кваліфікації тренерів (тренерів-викладачів) та інших фахівців у сфері фізичної культури і спорту наказ від 13.09.2016 № 3520. Це Положення визначає порядок підвищення кваліфікації державних, головних та старших тренерів штатних команд національних збірних команд України проходять курси підвищення кваліфікації у закладах вищої освіти, перелік яких визначається на конкурсних засадах Міністерством молоді та спорту України [2].

Так для здобуття вищої тренерської категорії, тренера та фахівці підвищують кваліфікацію на курсах які проводить НУФВСУ (Центр підвищення кваліфікації та перепідготовки), як денною формою навчання та і online.

Обсяг годин навчальної програми передбачає (не менше 2,5 кредитів ECTS) – 75 академічних годин такого змісту: програмування процесу підготовки спортсменів; медико-біологічні аспекти підготовки спортсменів; фізична, техніко-тактична та психологічна підготовка; функціональна діагностика та поза тренувальні фактори; екзамен.

Аналіз посадових інструкцій, кваліфікаційних характеристик тренера-викладача ДЮСШ дає змогу виділити в професійній діяльності працівника п'ять функцій: виховну, навчальну, комунікативну, організаційну та корекційну [2]. Зокрема, суспільство очікує від цих педагогів розвитку здібностей вихованців у обраному виді спорту, підготовки спортивного резерву для збірних команд України, повноцінного оздоровлення, забезпечення змістовного відпочинку та дозвілля дітей і молоді, формування навичок здорового способу життя, а також сприяння гармонійному вихованню, самореалізації юних спортсменів [7].

Згідно Наказу Міністерства молоді та спорту від 22.03. 2018, курси підвищення кваліфікації тренерів та фахівців організують заклади вищої освіти, які мають право на здійснення освітньої діяльності у сфері вищої освіти на першому рівні вищої освіти з підвищення кваліфікації за спеціальністю 017 «Фізична культура і спорт» [1].

Згідно з наказами Мінмолодьспорту України один раз на чотири роки кожний тренер-викладач ДЮСШ має пройти курсове підвищення кваліфікації.

Тренери без категорії та фахівці, для здобуття другої категорії мають право підвищувати кваліфікацію на засадах вільного вибору закладу вищої освіти, який відповідає необхідним вимогам [1].

Загальний обсяг освітньої програми передбачає (не менше 3 кредитів ECTS) – 90 академічних годин. До складу освітньої програми входять обов'язкові компоненти та вибіркові. Програма передбачає прослуховування лекційного курсу (психолого-педагогічні та медико-біологічні аспекти фізкультурно-спортивної діяльності; професійна майстерність тренера та сучасні технології підготовки спортсменів в обраному виді спорту, теорія і методика юнацького спорту та організація змагань з обраного виду спорту), семінарські заняття та самостійна робота (випускна робота). По закінченню курсів слухачі здають комплексний теоретичний іспит де оцінюється рівень професійних знань тренерів та фахівців, набутих під час підвищення кваліфікації за відповідними навчальними планами та програмами.

У 2019 році на факультеті фізичної культури і здоров'я людини Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича організовано курсову перепідготовку для присвоєння тренерам другої кваліфікаційної категорії. Ці курси пройшли 29 тренерів-викладачів.

Крім закладів вищої освіти спортивні федерації також можуть проводити навчання для тренерів (тренерів-викладачів), якщо це передбачено їх статутною діяльністю, для вдосконалення практичних і теоретичних знань з відповідних видів спорту.

На курсах використовується сучасна теорія і практика спортивного тренування; вивчається застосування методик функціонального відновлення організму; аналізуються поза тренувальні та поза змагальні чинники в підготовці спортсменів, психологічна підготовка. Терміни проведення подальших курсів залежить від формування групи.

Обсяг годин навчальної програми, що проводиться спортивною федерацією, становить: не менше 72 академічних годин – для здобуття тренерами та фахівцями вищої категорії; не менше 36 академічних год. першої та другої категорій.

Висновки. Як свідчать фактологічні матеріали з теми дослідження, невід'ємна складова професійної компетентності справжнього фахівця фізичної культури і спорту – підвищення кваліфікації. Система післядипломної освіти створює умови для безперервного професійного росту фахівців упродовж життя, доступність знань, відповідність запитам і потребам особистості та суспільства.

Література

- 1.Наказ Міністерства молоді та спорту № 1270 від 22.03.2018». Про затвердження Змін до Положення про підвищення кваліфікації тренерів (тренерів-викладачів) та інших фахівців у сфері фізичної культури і спорту.
- 2.Наказ Міністерства молоді та спорту про затвердження Положення про підвищення кваліфікації тренерів (тренерів-викладачів) та інших фахівців у сфері фізичної культури і спорту наказ від 13.09.2016 № 3520.
- 3.Національна доктрина розвитку освіти / затверджено Указом Президента України від 17 квітня 2002 року № 347 / 2002.
- 4.Сидоренко В.В «Забезпечення якості освітнього процесу курсів підвищення кваліфікації за різними моделями і формами навчання в умовах відкритої освіти»: вісник післядипломної освіти: зб. наук. пр. - Київ: Юстон. 2019. – Випуск 7(36)с. – 188с – (Серія «Педагогічні науки»). С 82-97.
- 5.Мазін В. М., Постановка проблеми організації виховного процесу у дитячо-юнацьких спортивних школах. / В.М. Мазін, Ротерс Т.Т.// Педагогіка формування творчої особистості у вищій та загальноосвітній школах : зб. наук. пр. / редкол.: Т.І. Сущенко (відп. ред.) та ін. Київ; Запоріжжя, 2012. № 2 (69). С. 294–302.
- 6.Царенко К.В. Розвиток професійно-педагогічної компетентності тренерів-викладачів ДЮСШ у процесі підвищення кваліфікації / К.В. Царенко, О.І. Верітов, А.В. Симонік // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах – 2017. – вип.54. – С. 284-290.
- 7.Чопик Т.В. Дієвість педагогічних умов і моделі розвитку професійної компетентності майбутніх тренерів-викладачів у процесі фахової підготовки / Т. В. Чопик //Науковий вісник Чернівецького університету : зб. наук. пр. / редкол.: І. С. Руснак (наук. ред.) та ін. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т ім. Юрія Федьковича, 2013. – Вип. 654.
- 8.Ячнюк І.О. Особливості безперервної освіти вчителів фізичної культури на Буковині / І.Ячнюк // Науковий вісник Чернівецького університету: зб. наук. пр. – Чернівці:2012. – вип. 620: Педагогіка та психологія. – С. 200-205.

Reference

- 1.Nakaz Ministerstva molodi ta sportu № 1270 vid 22.03.2018». Pro zatverdzhennia Zmin do Polozhennia pro pidvyshchennia kvalifikatsii treneriv (treneriv-vykladachiv) ta inshykh fakhivtsiv u sferi fizychnoi kultury i sportu.
- 2.Nakaz Ministerstva molodi ta sportu pro zatverdzhennia Polozhennia pro pidvyshchennia kvalifikatsii treneriv (treneriv-vykladachiv) ta inshykh fakhivtsiv u sferi fizychnoi kultury i sportu nakaz vid 13.09.2016 № 3520.
- 3.Natsionalna doktryna rozvytku osvity / zatverdzheno Ukazom Prezydenta Ukrainy vid 17 kvitnia 2002 roku № 347 / 2002.
- 4.Sydorenko V.V «Zabezpechennia yakosti osvitnoho protsesu kursiv pidvyshchennia kvalifikatsii za riznymy modeliamy i formamy navchannia v umovakh vidkrytoi osvity»: visnykh pisljadiplomnoi osvity: zb. nauk. pr. - Kyiv: Yuston. 2019. – Vypusk 7(36)s. – 188s – (Serii «Pedahohichni nauky»). S 82-97.
- 5.Mazin V. M., Postanovka problemy orhanizatsii vykhovnoho protsesu u dytiacho-yunatskykh sportyvnykh shkolakh. / V.M. Mazin, Roters T.T.// Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii ta zahalnoosvitnii shkolakh : zb. nauk. pr. / redkol.: T.I. Sushchenko (vidp. red.) ta in. Kyiv; Zaporizhzhia, 2012. № 2 (69). S. 294–302.
- 6.Tsarenko K.V. Rozvytok profesiino-pedahohichnoi kompetentnosti treneriv-vykladachiv DluSSH u protsesi pidvyshchennia kvalifikatsii / K.V. Tsarenko, O.I. Veritov, A.V. Symonik // Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh – 2017. – vyp.54. – S. 284-290.

7. Chopyk T.V. Diievist pedahohichnykh umov i modeli rozvytku profesiinoi kompetentnosti maibutnykh treneriv-vykladachiv u protsesi fakhovoi pidhotovky / T. V. Chopyk // Naukovyi visnyk Chernivetskoho universytetu : zb. nauk. pr. / redkol.: I. S. Rusnak (nauk. red.) ta in. – Chernivtsi : Chernivetskyi nats. un-t im. Yurii Fedkoviycha, 2013. – Vyp. 654.

8. Iachniuk I.O. Osoblyvosti bezperervnoi osvity vchyteliv fizychnoi kultury na Bukovyni / I. Iachniuk // Naukovyi visnyk Chernivetskoho universytetu: zb. nauk. pr. – Chernivtsi: 2012. – vyp. 620: Pedahohika ta psykhohihiia. – S. 200-205.